

Monument voor de journalistieke krabbelaar

Waar ooit de belangrijkste kranten van het land van de drukpersen rolden komt nu een bronzen standbeeld. Het is een rat, Argus, verslaggever uit Rommeldam. Ook verschijnt een boek, vol smakelijke anekdotes, „hikkend van de lach” opgetikt.

Door **Pieter van Os**

De rat is van brons en tachtig centimeter hoog. Dankzij een sokkel en een stoeltje kijkt hij een volwassen mens recht in de ogen. Terwijl hij ongezien iets noteert, kijkt hij van onder zijn alpinopet naar boven, de wereld in.

Vanaf komende donderdag, 16 juni, zit hij pal voor het Betty Asfalt Complex, op de Nieuwezijds Voorburgwal nummer 282. Dat is schuin tegenover het gebouw waar tot in de jaren 70 de redactie en pers van *De Telegraaf* huisden. Iets verderop is in sierlijke letters nog altijd 'Algemeen Handelsblad' te lezen. Ook de *Volkscrant*, *Trouw*, *Het Parool*, *De Tijd* en tientallen andere periodieken werden decennialang rond deze plek geschreven, gezet én gedrukt.

Onder de voeten van de bronzen rat komt een messing plaatje met de tekst: „Argus was de verslaggever in de Bommelstrips van Marten Toonder. Met hem worden de duizenden journalisten geeerd van de talloze kranten en tijdschriften die tot in de twintigste eeuw rond deze plek werden gemaakt.”

De bronzen Argus is een cadeau aan de stad van de papieren *Argus*, een tweewekelijkse opiniekrant die volgens de hoofdredactie „opgewekt en monter” de zesde jaargang ingaat. Het idee voor het beeld ontstond in het café. Desondanks pakten de initiatiefnemers de zaken serieus aan. Ze klopten eerst aan bij het stadscuratorium, het orgaan dat de gemeente adviseert over kunst in de openbare ruimte. „Dat leek een hoge eerste horde”, herinnert Bas Lubberhuizen zich. De gedachte: kenners van kunst in de openbare ruimte houden doorgaans niet van stripfiguren als monument. Lubberhuizen, voormalig uitgever en in de organisatie van *Argus*: „Een van ons had aanvankelijk een monument voor het vrije woord genoemd. Bij zoiets hoort eigenlijk een grote roestvrijstalen plaat, of iets anders abstracts. Geen figuur uit een tekststrip.”

Erste stripfiguur als standbeeld

Cartooneske standbeelden telt Amsterdam vrij veel, maar inderdaad geen bestaand stripfiguur, zoals de bronzen Kuifje van Brussel, of de Lambik van Middelkerke. Gelukkig voor *Argus* was die absentie niet het gevolg van een categorische afwijzing. Het curatorium adviseerde positief.

Daarna moest *Argus* langs de manager van het buurtplantsoentje aan de Nieuwezijds, waarvan de herinrichting tegelijk met het beeld wordt opgeleverd. Toen die het ja-woord gaf, bleek een vergunning vereist. Lubberhuizen: „Opnieuw moesten we aankloppen bij de gemeente, maar bij een ander loket.” Toch wil hij allerminst klagen. Het beeld is er binnen een jaar gekomen. En toen de beslissing eenmaal was genomen, hielp de gemeente zelfs met allerlei kwesties. Zoals de fundering en het plaatsen van de sokkel. Lubberhuizen: „Je moet een beetje doorzetten, het moet een beetje meezitten, maar dan kan het zoiets wel in Amsterdam.”

En de kunstenaar? De initiatiefnemers, zonder enige ervaring op dit vlak, vroegen wat rond en kwamen uit bij Saske van der Eerden (1971). Eerder maakte zij onder meer drie grote witte konijnen, „bermbunnies” bij Amsterdam Westpoort. Dieren dus, speelt en monumen-

Vanaf boven: **redactie Algemeen Handelsblad**, Nieuwezijds Voorburgwal 234-240 (1925); **bezorging met paarden** van het jubileumnummer bij het 100-jarig bestaan van de krant (1928); de **zetterij** (jaartal onbekend); het **bronzen beeldje van Argus**, dat volgende week geplaatst wordt bij het Betty Asfalt Complex.

FOTO'S STADARCHIEF AMSTERDAM, BEELD SASKE VAN DER EERDEN

taal. Van der Eerden: „Maar een stripfiguur had ik nog nooit gemaakt. Sterker, ik heb niets met strips. Van *Argus* had ik nog nooit gehoord.”

Hij moest lelijker

Haar eerste eigen ontwerp viel niet direct in de smaak bij de opdrachtgever. Vooral Paul Arnoldussen vond de Rommeldamse verslaggever te aaibaar. Arnoldussen, een van de twee hoofdredacteurs: „*Argus* is geen knuffeldier.” Hij ging met Van der Eerden om de tafel. Van der Eerden: „Eigenlijk zei Paul: hij moet lelijker!”

Ze begreep de opdrachtgever: „Nu heeft hij wel dat eigenwijze, irritante en betweterige dat bij hem hoort”, zegt ze. Belangrijk is ook, zegt de kunstenaar, dat de verslaggever behept is met „een kleine-mannensyndroom”. Daarom zit hij ook op een sokkel. Een tevreden Arnoldussen: „Hij is nu alles wat bij het vak hoort: opportunistisch, tikkeltje onbetrouwbaar, energiek, niet te abstract denkend.”

Bronzen beelden zijn duur. Toch zijn de kosten onder de 50.000 euro gebleven en voor de helft opgebracht door een sponsor die anoniem wil blijven. Verschillende mensen hebben bovendien voor vriendenprijzen gewerkt, inclusief de kunstenaar. Lubberhuizen: „Mensen zijn *Argus* goedgezind.”

Hij is nu alles wat bij het vak hoort: opportunistisch, tikkeltje onbetrouwbaar, energiek, niet te abstract denkend

Paul Arnoldussen journalist en initiatiefnemer standbeeld *Argus*

Het is niet helemaal duidelijk of Lubberhuizen blad of beest bedoelt. Dat is typerend voor de initiatiefnemers, die graag praten over het personage achter de naam van hun krant. Niet voor niets brachten ze ook een biografie van Toonder's rat uit, met hoofdstukken over zijn journalistieke dilemma's, onderdrukte dichtersnatuur en zijn „betekenis voor de avant-garde kunst”.

Tegelijk is de biografie niet nodig om te weten dat *Argus* zich journalist toont in nagenoeg alles wat hij heeft gezegd. Neem: „Wat hoor ik? Gaat u het kwaad bestrijden, meneer Bommel? Leuk voor een grappig kadertje.” Of: „U bent een cursiefje!” Wellicht het bekendste citaat: „Geweten? Weinig. Ik ben verslaggever, zodoende.”

Stopzinnetje: „U kent dat.” Met het beeld komt er ook een boek. Titel: *De Nieuwezijds. Herinneringen aan een krantenboulevard* (uitgeverij De Republiek). Het is een historisch werk vol smakelijke anekdotes. De twee auteurs, die de hoofdredactie van *Argus* vormden, zeggen het boek „hikkend van de lach” te hebben opgetikt.

In de anekdotiek blijken ze een scherp oog te hebben voor het journalistieke tekort, de verslaggever in al zijn menselijke zwaktes. Dat is ook de journalist van wie zij houden. Arnoldussen: „De ster-verslaggevers, dat zal wel, die worden wel herdacht. Juist de hardwerkende, kleine krabbelaars verdienen een boek en een beeld dat hun werk eert zonder het te verbeelijken.”